

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ.

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมาย

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเจตนารมณ์เพื่อวางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแล และคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านให้ได้รับการปฏิบัติจากผู้จ้างงานอย่างเป็นธรรม มีมาตรฐานด้านความปลอดภัยในการทำงาน การเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านเมื่อประสบอันตรายจากการทำงาน รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้าน ประกอบด้วยบทบัญญัติ ๘ หมวด ๕๐ มาตรา มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔

อย่างไรก็ตาม แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ บังคับใช้มาเป็นเวลานานอาจยังมีช่องว่างของการบังคับใช้ทางกฎหมาย เนื่องจากมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติห้ามผู้จ้างงานเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน เว้นแต่ประเภท ปริมาณ หรือมูลค่าของงานที่ทำนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้จ้างงานได้ ทั้งนี้ ประเภท ปริมาณ หรือมูลค่าของงานที่ให้เรียกหรือรับหลักประกันจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ นำหลักการมาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถเรียกหรือรับหลักประกันได้หากมีลักษณะหรือสภาพของงานที่ทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายจ้าง

จากการตรวจคุ้มครองแรงงานในกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านประกอบการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองการรับงานไปทำที่บ้าน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีข้อมูลว่าปัจจุบันแม้กฎหมายกำหนดห้ามผู้จ้างงานเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน แต่ในทางปฏิบัติ กรณีการรับงานที่มีมูลค่า เช่น เพชร พลอย ทองคำหรือเครื่องเงิน ผู้จ้างงานจะเรียกรับหลักประกันจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน ประมาณร้อยละ ๔๐ ถึงร้อยละ ๕๐ โดยเป็นการตกลงกันเองระหว่างผู้จ้างงานกับผู้รับงานไปทำที่บ้าน ซึ่งจะเห็นว่าย่างขาดมาตรการสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านในกรณีดังกล่าว โดยให้อำนาจอธิบดีเป็นผู้วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน

๒. คำอธิบายหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมาย

หลักการให้ผู้จ้างงานสามารถเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้าน กล่าวคือ กรณีที่งานที่รับไปทำที่บ้านมีมูลค่าสูงหรือมีปริมาณมาก ให้ผู้จ้างงานเรียกหรือรับหลักประกันจากผู้รับงานไปทำที่บ้านเพื่อเป็นการประกันการทำงานหรือเพื่อชดใช้ในกรณีที่ผู้รับงานทำให้เกิดความเสียหายแก่ชิ้นงาน และควรกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน เพื่อคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านมิให้ต้องเดือดร้อนในการหาหลักประกัน และป้องกันมิให้ผู้จ้างงานแสวงหาผลประโยชน์จากหลักประกันโดยไม่สมควร จำนวน ๙ ข้อ ดังนี้

๒.๑ หลักการ

ประเภท ปริมาณ หรือมูลค่าของงานที่รับไปทำที่บ้านที่ผู้จ้างงานอาจเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้านได้ ได้แก่ (๑) งานผลิตเครื่องประดับจากวัตถุดิบค่า คือ เพชร พลอย เงิน ทองคำ ทองคำขาว และไข่มุก (๒) งานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะ เช่น ทองแดง ทองเหลือง ไททาเนียม หรืองานอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ที่มีมูลค่าของงานที่รับไปทำที่บ้านในแต่ละงวดการจ้างเกินกว่าห้าแสนบาทขึ้นไป

๒.๒ ประเภทของหลักประกัน

หลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานมีสามประเภท ประกอบด้วย เงินสด ทรัพย์สิน และการค้ำประกันด้วยบุคคล

๒.๓ จำนวนหลักประกัน

ผู้จ้างงานสามารถเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยสามารถเรียกเก็บได้ตามที่ตกลงกันแต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของมูลค่าของงานที่รับไปทำที่บ้านในแต่ละงวดการจ้างตามเอกสารเกี่ยวกับการรับงานไปทำที่บ้าน

๒.๔ ขอบเขตการบังคับใช้

ใช้กับผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓

๒.๕ ระยะเวลาการบังคับใช้

ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๒.๖ การกำกับตรวจสอบ

ให้ผู้จ้างงานนำเงินประกันฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น โดยจัดให้มีบัญชีเงินฝากของผู้รับงานไปทำที่บ้าน และให้แจ้งชื่อธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น ชื่อบัญชีและเลขที่บัญชี ให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับเงินประกัน ค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการให้ผู้จ้างงานเป็นผู้ออก

๒.๗ การเปลี่ยนแปลงหลักประกัน/การคืน

ในกรณีที่เงินประกันซึ่งผู้จ้างงานเรียกหรือรับไว้ลดลง เนื่องจากนำไปชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้จ้างงานตามเงื่อนไขของการเรียกหรือรับเงินประกัน หรือตามข้อตกลง หรือได้รับความยินยอมจากผู้รับงานไปทำที่บ้านแล้ว ผู้จ้างงานจะเรียกหรือรับเงินประกันเพิ่มได้เท่าจำนวนเงินที่ลดลงดังกล่าว

ให้ผู้จ้างงานคืนหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้านภายในเวลาไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้จ้างงานได้รับงานที่ทำ

๒.๘ บูรณสิทธิ

หลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานที่ผู้จ้างงานเรียกหรือรับไว้จากผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับคดี แม้ผู้จ้างงานจะถูกฟ้องบังคับคดีทางศาล เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่สามารถบังคับคดีกับหลักประกันดังกล่าวได้เนื่องจากเป็นของผู้รับงานไปทำที่บ้าน ดังนั้น ผู้รับงานไปทำที่บ้านสามารถเรียกหลักประกันดังกล่าวคืนได้

๒.๙ การบังคับใช้กฎหมาย

ผู้จ้างงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย

๓.๑ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน

(๑) ผลกระทบต่อผู้จ้างงาน

ผู้จ้างงานสามารถเรียกเก็บหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้านได้ในกรณีที่ประเภท ปริมาณ หรือมูลค่าของงานที่ทำนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้จ้างงาน โดยสามารถเรียกเก็บได้ไม่เกินร้อยละสิบของมูลค่าของงานที่รับไปทำที่บ้านในแต่ละงวดการจ้าง

(๒) ผลกระทบต่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน

ผู้รับงานไปทำที่บ้านจะต้องจัดหาหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานให้กับผู้จ้างงาน จึงอาจกระทบต่อภาระทางการเงินของผู้รับงานไปทำที่บ้าน แต่เป็นการปกป้องไม่ให้ผู้ว่าจ้างเรียกเก็บหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานมากเกินไปที่กฎหมายกำหนด

๓.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานภาครัฐ

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานต้องออกประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานจากผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. เพื่อวางหลักให้ผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมและลดความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีการจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยปฏิบัติทั่วประเทศสำหรับกิจกรรมการตรวจคุ้มครองแรงงาน และมีพนักงานตรวจแรงงานทั่วประเทศ รวมจำนวน ๙๓๒ คน เพื่อกำกับ ติดตามให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย

๔. เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดมาตรการทางปกครอง

มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการทางปกครองเพื่อให้ผู้ว่าจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากผู้ว่าจ้างไม่ปฏิบัติหรือดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการออกคำสั่งให้ผู้ว่าจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับงานไปทำที่บ้านได้รับการคุ้มครองและมั่นใจว่าจะไม่ถูกเรียกเก็บหลักประกันการทำงานหรือหลักประกันความเสียหายในการทำงานเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด